

Środa 7 wrzesień 2005

P6_TC1-COD(2004)0117

Stanowisko Parlamentu Europejskiego przyjęte w pierwszym czytaniu w dniu 7 września 2005 r. w celu przyjęcia zalecenia Parlamentu Europejskiego i Rady 2005/.../WE dotyczącego ochrony nieletnich i godności ludzkiej oraz prawa do odpowiedzi w odniesieniu do konkurencyjności europejskiego przemysłu usług audiowizualnych i informacyjnych on-line

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, w szczególności jego art. 157,

uwzględniając wniosek Komisji ⁽¹⁾,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽¹⁾,

uwzględniając opinię Komitetu Regionów ⁽¹⁾,

stanowiąc zgodnie z procedurą określoną w art. 251 Traktatu ⁽²⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) **Artykuł I-2 Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy, podpisanego 29 października 2004 r., stanowi, że jedną z wartości, na jakich jest zbudowana Unia Europejska, jest poszanowanie ludzkiej godności; Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej (Karta), włączona do części II Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy, uznaje nienaruszalność ludzkiej godności w art. 1 (art. II-61 Traktatu), który stanowi, że powinna ona być szanowana i chroniona.**
- (2) **Godność ludzka jest niezbywalna, nie toleruje żadnych wyjątków ani ograniczeń i stanowi podstawę i źródło wszystkich aktów prawnych mających na celu ochronę praw człowieka, powstałych na szczeblu krajowym i międzynarodowym. Unia Europejska powinna skierować swoje działania polityczne na zapobieganie wszelkim formom naruszania zasady poszanowania godności ludzkiej.**
- (3) **Artykuł I-3 Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy stanowi, że jednym z celów Unii Europejskiej jest ochrona praw dziecka. Artykuł 24 Karty (art. II-84 Traktatu) stanowi, że dzieci mają prawo do ochrony i opieki, jaka jest konieczna dla ich dobra, a wszystkie działania dotyczące dzieci, zarówno podejmowane przez władze publiczne, jak i instytucje prywatne, należy podporządkować najlepszym interesom dziecka.**
- (4) **Należy przewidzieć środki legislacyjne na szczeblu Unii Europejskiej, regulujące ochronę rozwoju fizycznego, intelektualnego i psychicznego nieletnich w odniesieniu do treści wszystkich usług audiowizualnych i informacyjnych, przyjęcie środków zapobiegających obiegowi treści niezgodnych z prawem i ochronę nieletnich przed dostępem do programów lub usług przeznaczonych dla dorosłych.**
- (5) **Z uwagi na nieuchronny rozwój nowych technologii informacyjnych i komunikacyjnych Wspólnota Europejska powinna w trybie pilnym zapewnić pełną i odpowiednią ochronę interesów konsumentów w tym zakresie poprzez przyjęcie dyrektywy, która dla całego jej terytorium z jednej strony zagwarantuje swobodę transmisji i swobodę świadczenia usług informacyjnych, a z drugiej zapewni, że przekazywane treści są legalne, respektują zasadę poszanowania godności ludzkiej oraz nie szkodzą prawidłowemu rozwojowi nieletnich.**

⁽¹⁾ Dz.U. C [...] [...], str. [...].

⁽²⁾ Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 7 września 2005 r.

Środa 7 września 2005

- (6) Zalecenie Rady 98/560/WE z dnia 24 września 1998 r. w sprawie rozwoju konkurencyjności europejskiego przemysłu usług audiowizualnych i informacyjnych poprzez wspieranie ram krajowych mających na celu osiągnięcie porównywalnego i efektywnego poziomu ochrony nieletnich i godności ludzkiej⁽¹⁾ jest pierwszym instrumentem prawnym na **skalę Wspólnoty, dotyczącym kwestii związanych z ochroną nieletnich i godności ludzkiej w treściach wszystkich usług audiowizualnych i informacyjnych dostępnych dla publiczności, niezależnie od obranej formy transmisji**, od nadawania programów do świadczenia usług internetowych. **Art. 22 dyrektywy Rady 89/552/EWG z dnia 3 października 1989 r. w sprawie koordynacji niektórych przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich, dotyczących wykonywania telewizyjnej działalności transmisyjnej⁽²⁾ porusza w sposób szczególny problem ochrony nieletnich i godności ludzkiej w telewizyjnej działalności transmisyjnej.**
- (7) **Wspólnota Europejska interweniowała już w zakresie usług audiowizualnych i informacyjnych w celu stworzenia odpowiednich warunków dla zapewnienia swobody przepływu transmisji telewizyjnych i innych usług informacyjnych, zgodnie z zasadami wolnej konkurencji oraz wolności słowa i informacji. Jednakże Wspólnota powinna działać z większą stanowczością w tym sektorze w celu stworzenia ram prawnych i przyjęcia środków dla ochrony konsumentów przed podburzaniem do dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną i dla zwalczania wszelkich przypadków takiej dyskryminacji.**
- (8) Na mocy decyzji nr 276/1999/WE⁽³⁾ Parlament Europejski i Rada przyjęły wieloletni plan działań Wspólnoty w zakresie promowania bezpieczniejszego korzystania z Internetu poprzez zwalczanie sprzecznych z prawem i szkodliwych treści w światowych sieciach komputerowych (zwany dalej „planem działania”).
- (9) **Komisja powinna zwrócić szczególną uwagę na niniejsze zalecenie podczas rewizji lub zawierania nowych umów o partnerstwie lub nowych programów współpracy z państwami trzecimi, uwzględniając światowy charakter działalności producentów, nadawców lub dostawców treści audiowizualnych i dostępu do Internetu.**
- (10) Decyzja nr 1151/2003/WE Parlamentu Europejskiego i Rady⁽⁴⁾ wydłużyła okres obowiązywania planu działania na dwa lata i zmieniła jego zakres włączając środki mające na celu promowanie wymiany informacji i koordynacji z właściwymi podmiotami na szczeblu krajowym, jak również przepisy dotyczące krajów przystępujących.
- (11) Dyrektywa 2000/31/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 8 czerwca 2000 r. w sprawie niektórych aspektów prawnych usług społeczeństwa informacyjnego, w szczególności handlu elektronicznego, w ramach rynku wewnętrznego⁽⁵⁾ wyjaśnia niektóre pojęcia prawne i harmonizuje niektóre aspekty w celu umożliwienia sektorowi usług społeczeństwa informacyjnego korzystanie w pełni z zasad rynku wewnętrznego. Szereg przepisów dyrektywy 2000/31/WE odnosi się również do ochrony nieletnich i godności ludzkiej, szczególnie art. 16. ust. 1 lit. e), zgodnie z którym Państwa Członkowskie i Komisja mają promować opracowanie kodeksów postępowania dotyczących ochrony nieletnich oraz godności ludzkiej.
- (12) Zmieniający się krajobraz mediów na skutek pojawiania się nowych technologii i innowacji w mediach **prowadzi do konieczności** nauczania dzieci, jak również rodziców, **wychowawców i nauczycieli**, jak skutecznie korzystać z mediów, **gdyż zapobieganie i lepsza kontrola rodzicielska stanowią nadal najlepszą ochronę przed niebezpieczeństwami związanymi z Internetem.**
- (13) **W ujęciu ogólnym samoregulacja branży audiowizualnej okazuje się skutecznym sposobem dodatkowym, lecz nie jest wystarczająca aby chronić nieletnich przed szkodliwymi treściami. Rozwój europejskiego obszaru działalności audiowizualnej, opartego na wolności słowa i poszanowaniu praw obywateli określonych w Traktacie ustanawiającym Konstytucję dla Europy, powinny opierać się na ciągłym dialogu między legislatorami krajowymi i europejskimi, organami regulacyjnymi, branżami, stowarzyszeniami, konsumentami i podmiotami reprezentującymi społeczeństwo obywatelskie.**

(1) Dz.U. L 270 z 7.10.1998, str. 48.

(2) Dz.U. L 298 z 17.10.1989, str. 23. Dyrektywa zmieniona dyrektywą 97/36/WE Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz.U. L 202 z 30.7.1997, str. 60).

(3) Dz.U. L 33 z 6.2.1999, str. 1. Decyzja ostatnio zmieniona decyzją nr 787/2004/WE (Dz.U. L 138 z 30.4.2004, str. 12).

(4) Dz.U. L 162 z 1.7.2003, str. 1.

(5) Dz.U. L 178 z 17.7.2000, str. 1.

Środa 7 wrzesień 2005

- (14) *Gdy tylko pojawienie się naziemnej telewizji cyfrowej pozwoli na stosowanie rodzicielskiej kontroli, niesłychanie ważnej dla zamknięcia dzieciom dostępu do niepożądanych treści, Unia Europejska powinna sterować procesem przechodzenia na nadawanie za pomocą naziemnej telewizji cyfrowej w celu możliwie najwcześniejszego wyłączenia transmisji analogowej.*
- (15) W trakcie konsultacji publicznych dotyczących dyrektywy 97/36/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 30 czerwca 1997 r. zaproponowano, aby włączyć **konieczność podjęcia działań edukacyjnych** w zakresie umiejętności korzystania z mediów do zagadnień objętych zaleceniem 98/560/WE.
- (16) Komisja zachęca do współpracy w wymianie doświadczeń i dobrych praktyk pomiędzy organami **samoregulującymi i współregulującymi** zajmującymi się oceną lub klasyfikacją treści audiowizualnych, **niezależnie od sposobu ich przekazywania**, w celu umożliwienia wszystkim **użytkownikom**, widzom, a szczególnie rodzicom, nauczycielom **i wychowawcom**, **zgłaszania treści nielegalnych, dokonywania oceny treści usług audiowizualnych i informacyjnych on-line, a także zgłaszania treści legalnych, które mogłyby szkodzić fizycznemu lub umysłowemu rozwojowi nieletnich.**
- (17) Zgodnie z propozycjami przedstawionymi podczas konsultacji publicznej na temat dyrektywy 97/36/WE **pożądane** jest, aby prawo do odpowiedzi miało zastosowanie do wszystkich mediów **on-line oraz aby została uwzględniona specyfika danego środka przekazu i usługi.**
- (18) Uchwała Rady z dnia 5 października 1995 r. w sprawie wizerunku kobiet i mężczyzn przedstawionego w reklamie i w mediach ⁽¹⁾ zachęca Państwa Członkowskie oraz Komisję do podjęcia stosownych działań w celu promowania zróżnicowanego i realnego obrazu umiejętności i potencjału kobiet i mężczyzn w społeczeństwie.
- (19) Przedstawiając swój wniosek dotyczący dyrektywy Rady wprowadzającej w życie zasadę równego traktowania kobiet i mężczyzn w zakresie dostępu do towarów i usług ⁽²⁾, Komisja uznała, że wizerunek płci obecny w mediach i reklamie budzi istotne wątpliwości dotyczące ochrony godności mężczyzn i kobiet, jednakże stwierdziła, że **w świetle innych praw podstawowych, w tym o wolności prasy i pluralizmu mediów, powinna przygotować zestawienie tych kwestii i, jeżeli okaże się to konieczne, podjąć odpowiednie działania.**
- (20) **Nawet gdy wykluczone są środki normatywne, media są w stanie włączyć zakaz dyskryminacji do kodeksów deontologicznych, stosując dobrowolną samokontrolę, lub przestrzegać takiego zakazu niezależnie od tych kodeksów. Zatem stosowne jest zachęcanie przemysłu usług audiowizualnych i informacyjnych on-line na szczeblu krajowym do unikania i zwalczania wszelkiej dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną w tych mediach oraz we wszystkich przesłaniach reklamowych, z nowymi technikami reklamowymi włącznie, nie naruszając wolności słowa ani wolności prasy.**
- (21) Niniejsze zalecenie **obejmuje rozwój technologiczny i uzupełnia** zalecenie 98/560/WE. **Z uwagi na dokonany postęp technologiczny zakres jego stosowania obejmuje usługi audiowizualne i informacyjne, jak dzienniki, magazyny, a w szczególności gry wideo on-line, dostępne publicznie poprzez sieci elektroniczne telefonii stacjonarnej lub komórkowej.**
- (22) **Niniejsze zalecenie nie stanowi przeszkody dla Państw Członkowskich w stosowaniu własnych postanowień konstytucyjnych i innych przepisów prawnych oraz własnej praktyki prawnej w zakresie wolności słowa,**

⁽¹⁾ Dz.U. C 296 z 10.11.1995, str. 15.

⁽²⁾ COM(2003)0657.

Środa 7 września 2005

I. NINIEJSZYM ZALECAJĄ, aby Państwa Członkowskie **w trosce o promowanie** rozwoju przemysłu usług audiowizualnych i informacyjnych **on-line podjęły niezbędne działania w ramach swoich krajowych ustawodawstw lub praktyk w celu zapewnienia lepszej ochrony nieletnich i godności ludzkiej w odniesieniu do wszystkich usług audiowizualnych i informacyjnych on-line** poprzez:

- 1) **zapewnienie korzystania z prawa do odpowiedzi (lub równoważnego środka), przy poszanowaniu krajowych przepisów prawnych, w szczególności konstytucyjnych, oraz przy uwzględnieniu specyfiki każdego typu usługi audiowizualnej i informacyjnej on-line;**
- 2) **umożliwienie, w ścisłej współpracy z branżami i wszystkimi zainteresowanymi stronami, lepszej ochrony nieletnich poprzez:**
  - stałe szkolenie nauczycieli i wychowawców, we współpracy ze stowarzyszeniami ochrony dzieci, w zakresie metod korzystania z Internetu w ramach nauki szkolnej i w zakresie pedagogicznych metod bezpiecznego (zabezpieczonego) korzystania, które należy obowiązkowo wpoić dzieciom,
  - wprowadzenie specjalnego nauczania w zakresie Internetu skierowanego do dzieci, począwszy od najmłodszych lat, obejmującego zajęcia otwarte dla rodziców i mające na celu wyjaśnienie dzieciom i rodzicom, jak korzystać z Internetu i jak unikać pułapek i niebezpieczeństw,
  - stałe, zintegrowane podejście edukacyjne w programach szkolnych oraz w programach walki z analfabetyzmem w mediach, mające na celu utrzymanie świadomości niebezpieczeństw związanych z Internetem, w szczególności z platformami dyskusyjnymi („czatami”) i forami,
  - organizowanie krajowych kampanii informacyjnych skierowanych do obywateli, przy użyciu wszystkich środków komunikacyjnych, w celu ostrzeżenia opinii publicznej przed niebezpieczeństwami związanymi z Internetem i przed ryzykiem sankcji karnych (informacje o możliwościach wnoszenia skarg lub stosowania kontroli rodzicielskiej). Specjalne kampanie można skierować do określonych grup docelowych, na przykład szkół, stowarzyszeń rodziców, użytkowników itp.,
  - dystrybucję materiałów informacyjnych na temat ryzyka związanego z Internetem („jak bezpiecznie korzystać z Internetu”, „jak filtrować niepożądane wiadomości”) i korzystania z infolinii przeznaczonych do przyjmowania skarg dotyczących szkodliwych lub nielegalnych stron internetowych,
  - odpowiednie środki w celu zakładania lub poprawy skuteczności gorących linii telefonicznych, dla ułatwienia składania skarg i umożliwienia zgłaszania istnienia szkodliwych stron internetowych,
  - działania, które pozwolą skutecznie zwalczać jedną z najgroźniejszych form ataku na godność dzieci, jaką jest dziecięca pornografia w Internecie,
  - kampanie reklamowe potępiające akty przemocy w stosunku do nieletnich oraz wsparcie dla ofiar tego typu aktów poprzez oferowanie konkretnego wsparcia psychologicznego, moralnego i praktycznego;
- 3) **promowanie odpowiedzialnej postawy ze strony osób z branży, pośredników i użytkowników nowych środków komunikowania, na przykład Internetu, poprzez:**
  - zachęcanie do zachowania czujności i zgłaszania stron uważanych za nielegalne, bez uszczerbku dla dyrektywy 2000/31/WE,
  - opracowanie kodeksu postępowania we współpracy z osobami z branży i organami regulacyjnymi na poziomie krajowym i europejskim,
  - zachęcanie sektora usług audiowizualnych i informacyjnych on-line, przy zachowaniu wolności słowa i wolności prasy, do unikania wszelkiej dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną we wszystkich usługach audiowizualnych i informacyjnych on-line oraz do zwalczania wszelkiej dyskryminacji tego rodzaju;
- 4) **promowanie działań mających na celu zwalczanie wszelkiego rodzaju nielegalnych działań w Internecie i uczynienie z sieci znacznie bezpieczniejszego środka przekazu, przy uwzględnieniu między innymi takich środków, jak:**
  - wprowadzenie znaku jakości przyznawanego usługodawcom w celu umożliwienia użytkownikom łatwego sprawdzenia, czy dany usługodawca przestrzega kodeksu postępowania,
  - rozważenie możliwości wprowadzenia do systemów prawnych systemu solidarnej lub „łańcuchowej” odpowiedzialności w odniesieniu do przestępstw internetowych,
  - uruchomienie specjalnej linii telefonicznej przyjmującej doniesienia o nielegalnej lub podejrzanym działalności w Internecie;

Środa 7 wrzesień 2005

- 5) *opracowanie, przy współpracy na szczeblu europejskim i w ścisłej współpracy z organizacjami ochrony konsumentów, przepisów mających na celu ograniczenie reklamy artykułów spożywczych, przede wszystkim „fast-food” i słodyczy, kierowanej szczególnie do dzieci i młodzieży.*

II. ZALECAJA, aby sektor *usług audiowizualnych i informacyjnych on-line* i *wszystkie* zainteresowane strony:

- 1) *opracowały* pozytywne działania na rzecz nieletnich, *obejmujące* inicjatywy ułatwiające im szerszy dostęp do usług audiowizualnych i informacyjnych *on-line*, *poszerzając przy tym ich wiedzę o korzystaniu z mediów oraz obejmujące ściślejszą* współpracę pomiędzy organami samoregulującymi i współregulującymi w Państwach Członkowskich *w drodze wymiany najlepszych praktyk poprzez*:
  - *systematyczne udostępnianie skutecznego i prostego w użyciu systemu filtrowania przy kupnie abonamentu na usługę dostępową oraz opracowanie skutecznych rozwiązań w zakresie filtrowania przy uwzględnieniu postępu technologicznego umożliwiającego korzystanie z Internetu przez telefon komórkowy,*
  - *systematyczne oferty abonamentowe na usługi dostępne skierowane specjalnie do dzieci, posiadające system automatycznego filtrowania obsługiwany przez dostawców dostępu i operatorów telefonii komórkowej,*
  - *wprowadzanie środków zachęcających do upowszechnienia opisu dostępnych stron, regularnie aktualizowanego, co ułatwi klasyfikację stron dzięki oznaczeniom wspólnym dla wszystkich Państw Członkowskich, w celu ostrzegania przed ewentualnymi szkodliwymi treściami na używanej stronie internetowej,*
  - *umieszczanie we wszystkich wyszukiwarkach banerów ostrzegawczych z informacją o ewentualnym niebezpieczeństwie oraz numerów infolinii;*
- 2) *zbadaly* możliwość stworzenia filtrów, które blokowałyby w Internecie przepływ treści związanych z pornografią dziecięcą lub uwłaczających godności ludzkiej;
- 3) *rozwickaly* działania upowszechniające stosowanie systemów znakowania treści rozpowszechnianych w Internecie za pomocą protokołów takich jak PICS (Platform for Internet Content Selection) oraz systemów filtrujących informacje krążące wśród użytkowników;
- 4) *opracowały* efektywne działania mające na celu zwalczanie dyskryminacji zgodnie z art. II-81 Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy i *zwalczanie wszelkiej dyskryminacji tego rodzaju przejawiającej się w fałszywym i stereotypowym wizerunku istot ludzkich, komercjalizacji ciała ludzkiego oraz banalizacji przemocy i wojny.*

III. WZYWAJĄ Komisję do:

- 1) *zorganizowania — w ramach wieloletniego wspólnotowego programu (2005-2008) wspierania bezpiecznego użytkownika Internetu i technologii on-line — europejskiej kampanii informacyjnej skierowanej do obywateli, przy użyciu wszystkich środków komunikacyjnych, w celu ostrzeżenia opinii publicznej przed niebezpieczeństwami związanymi z Internetem i przed ryzykiem sankcji karnych (informacje o możliwościach wnoszenia skarg lub sprawowania kontroli rodzicielskiej). Specjalne kampanie można skierować do określonych grup docelowych, np. szkół, stowarzyszeń rodziców i użytkowników;*
- 2) *uruchomienia europejskiego numeru infolinii pozwalającego na uzyskanie informacji na temat istniejących środków filtrowania i kompensującego brak infolinii w niektórych Państwach Członkowskich, w celu ułatwienia składania skarg do właściwych organów i zgłaszania szkodliwych stron;*
- 3) *rozpatrzenia* możliwości wprowadzenia nazwy funkcjonalnej domeny głównej (generic Top Level Domaine) zarezerwowanej dla stron stale kontrolowanych, które zobowiązałyby się do poszanowania nieletnich i ich praw, pod rygorem sankcji karnych (np. „...KID”);
- 4) *prowadzenia ciągłego i konstruktywnego dialogu z organizacjami dostawców treści, organizacjami konsumentów i wszystkimi zainteresowanymi stronami;*
- 5) *ułatwiania i wspierania tworzenia sieci instytucji samoregulujących oraz wymiany doświadczeń między nimi, w celu dokonania oceny skuteczności kodeksów postępowania i rozwiązań opartych na samoregulacji, tak by zapewnione zostały możliwie najwyższe standardy ochrony nieletnich.*

Środa 7 wrzesień 2005

IV. ZALECAJĄ branżom, wszystkim zainteresowanym stronom i organom krajowym i europejskim, aby ponownie rozważyły w sposób bardziej aktywny możliwości techniczne i prawne pozwalające osiągnąć zharmonizowane sygnalizowanie treści, sprzyjając lepszemu filtrowaniu i klasyfikowaniu u źródła bez względu na stosowane media (Internet, telefon komórkowy), celem zapewnienia lepszej ochrony nieletnich.

V. ZALECAJĄ, aby Państwa Członkowskie przedłożyły Komisji sprawozdanie z działań podjętych w ramach stosowania niniejszego zalecenia po upływie dwóch lat od jego przyjęcia.

VI. ZALECAJĄ, aby Komisja przedstawiła Parlamentowi Europejskiemu przed dniem 31 grudnia 2008 r., na podstawie sprawozdań przedłożonych przez Państwa Członkowskie, sprawozdanie w sprawie wykonania i skuteczności środków przewidzianych w niniejszym zaleceniu, określając dodatkowe środki, które mogłyby okazać się niezbędne, w tym przymusowe środki legislacyjne na poziomie europejskim.

Sporządzono w

W imieniu Parlamentu Europejskiego
Przewodniczący

W imieniu Rady
Przewodniczący

ZAŁĄCZNIK

PODSTAWOWE ZASADY WDRAŻANIA ŚRODKÓW NA POZIOMIE KRAJOWYM W RAMACH SYSTEMU PRAWNEGO LUB PRAKTYK KRAJOWYCH W CELU ZAPEWNIENIA PRAWA DO ODPOWIEDZI W RAMACH WSZELKICH USŁUG AUDIOWIZUALNYCH I INFORMACYJNYCH ON-LINE

Cel: Konieczne jest dostosowanie prawa do odpowiedzi do bieżącej sytuacji rozwoju technologicznego, zwłaszcza w europejskich usługach audiowizualnych i informacyjnych on-line, z zastrzeżeniem przepisów prawnych, w szczególności konstytucyjnych, oraz praktyki prawnej w zakresie wolności słowa.

- Prawo do odpowiedzi powinno chronić każdą osobę prawną lub fizyczną przed nieścislemi informacjami na temat faktów dotyczących tej osoby, naruszającymi jej prawa, zatem rozpowszechnianie opinii i idei musi pozostać poza zakresem stosowania niniejszego zalecenia.
- Prawo do odpowiedzi stanowi środek odwoławczy mający w szczególności zastosowanie do środowiska on-line, zważywszy na możliwość natychmiastowego skorygowania zakwestionowanych informacji i techniczną łatwość, z jaką odpowiedzi zainteresowanych osób mogą być zamieszczane.
- Należy zagwarantować, by autor lub osoba odpowiedzialna za rozpowszechniane informacje nadal obowiązana była umożliwić skorzystanie z prawa do odpowiedzi, zgodnie z przepisami prawa krajowego.
- Prawo do odpowiedzi powinno być zapewnione nie tylko poprzez środki legislacyjne, lecz również poprzez środki współregulacji lub samoregulacji.
- Prawo do odpowiedzi nie stanowi uszczerbku dla innych środków odwoławczych pozostających do dyspozycji osób, których prawa do godności, honoru, reputacji lub życia prywatnego zostały naruszone w mediach.
- Państwa Członkowskie powinny przeanalizować i w razie konieczności wprowadzić do systemu prawnego lub wewnętrznej praktyki prawo do odpowiedzi lub inne równoważne środki, pozwalające na szybkie skorygowanie nieprawdziwych faktów rozpowszechnionych w ramach usług audiowizualnych i informacyjnych on-line według minimalnych zasad przedstawionych poniżej, bez uszczerbku dla możliwości dostosowania egzekwowania tego prawa (lub wszelkich środków równoważnych) do specyfiki każdego rodzaju mediów.